

Prvá fáza rozsiahlej obnovy hradu Devín je úspešne ukončená

Bratislava 20. január 2023: Múzeum mesta Bratislavy v minulom roku spustilo rozsiahly projekt obnovy hradu Devín, realizovaný v rámci cezhraničného projektu *Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava*. Väčšina prác týkajúca sa obnovy hradných architektúr a ďalšej fázy archeologického výskumu realizovaného z projektu bola v jeseni ukončená. Finalizácia projektu, ktorého cieľom je zvýšenie návštevnického komfortu, trvácnosti a autenticity pamiatky, bola z dôvodu vyššej časovej náročnosti niektorých prác predĺžená do 31. júla 2023.

Do konca roku 2022 sa podarilo úspešne ukončiť:

1) rekonštrukciu krycej stavby ranokresťanských archeologických nálezov *cella memoriae*;

Rekonštrukčné práce boli spustené v júli 2022, cieľom je po desaťročí sprístupniť verejnosti kryté archeologické nálezisko, uzavreté z dôvodu statických defektov a porušenej hydroizolácie krycej konštrukcie. Zrealizovaná bola komplexná rekonštrukcia a statické zabezpečenie strešnej konštrukcie, bola obnovená hydroizolačná vrstva a extenzívna skladba zelenej strechy. Pri výsadbe sa prihliadalo na štvrtý stupeň ochrany národnej prírodnej pamiatky, vysadené boli len pôvodné druhy rastlín a skalné ruže. Kompletne vymenené boli všetky rozvody elektroinštalácie a počas januára 2023 budú práce pokračovať fázou montáže umelého scénického osvetlenia vnútorného priestoru stavby. V priebehu júna tohto roku bude *cella memoriae* sprístupnená pri príležitosti dočasnej panelovej výstavy, ktorú aktuálne pripravujeme pri príležitosti ukončenia ďalšej fázy archeologického výskumu v tejto lokalite. Keďže pri degradácii strešnej konštrukcie vplyvom zatekania došlo k miernemu poškodeniu náleziska, v ďalších etapách MMB pripravuje reštaurovanie náleziska do nálezového stavu. Týmto bude rekonštrukcia krycej stavby náleziska ukončená a následne sa bude pripravovať na sprístupnenie verejnosti.

2) sanáciu a rekonštrukciu odkrytých historických architektúr v areáli hradu Devín;

Od konca júla prebiehali v areáli hradu aj sanačné a rekonštrukčné práce odkrytých historických architektúr. Išlo najmä o údržbu a statické zabezpečenie porúch hradných murív, ktoré vznikli vplyvom degradácie cementovej výplne použitej ako nosné spojivo pri obnove hradu v 70. – 80. rokoch 20. storočia. Svojím rozsahom a dôležitosťou predstavujú za desaťročia jeden z najvýznamnejších projektov, ktoré boli v hradnom areáli realizované. Väčšina prác bola realizovaná z

lešenia a horolezeckou technikou v mieste návštevnických komunikácií. Vďaka dôslednému plánovaniu a spolupráci s kvalifikovanými dodávateľmi obstaranými v otvorenej verejnej súťaži celá renovácia prebehla bez uzávery hradu.

Práce prebiehali pod aktívnym reštaurátorským a statickým dozorom, dohľadom Krajského pamiatkového úradu Bratislava a vnútorným technickým dohľadom MMB, dohliadalo sa najmä na:

- použitie miestneho stavebného kameňa z okolitých lomov,
- rešpektovanie pôvodného riadkovania muriva,
- správny výber vápennej malty s ohľadom na zachovanie pôvodnej farebnosti a štruktúry,
- zachovanie vzhľadu pôvodného muriva a jeho ruinovej siluety.

Cieľom bolo vyvážené konzervačným a dotvárajúcim prístupom zachovať jestvujúce hodnotné historické murivá. Realizovala sa tiež odporučená inžiniersko-biologická ochrana múrov, pri ktorej je koruna muriva chránená osobitne miešaným substrátom v kombinácii s výsadbou rozchodníkov. Takto chránené murivá umožňujú správne vyzretie vápennej zmesi koruny muriva a jeho povrchovú ochranu. Prebehla aj komplexná rekonštrukcia mosta spájajúceho dolný a stredný hrad. V jeseni 2022 prebehla rekonštrukcia klenieb mosta – nepôvodné degradované tehlové klenby vybudované počas veľkej rekonštrukcie hradu v 80. rokoch 20. storočia boli odstránené a na ich mieste boli vybudované kamenné klenby materiálovo zodpovedajúce dobovej architektúre. Rekonštrukcia mosta prebiehala počas plnej prevádzky hradu. Na jar 2023 bude po dôkladnom vyzretí betónu realizovaná obnova povrchovej vrstvy mostného telesa – kamennej dlažby.

3) archeologický výskum;

Na dolnom hrade sa v roku 2022 realizoval výskum, ktorý viedli Dominika Ferenčíková Hulková a Peter Barta pod vedením Jaroslavy Schmidtovej. Nadviazali tým na výskum, ktorý tu v rokoch 2017 – 2021 viedla Katarína Harmadyová. V roku 2022 boli objavené ďalšie zaujímavé nálezy:

1. kolová stavba so základovými žľabmi, bude datovaná vo vzťahu k hrobu dospelého jedinca,
2. jama vyplnená zvyškami požiarom zaniknutej nadzemnej drevo-hlinitej konštrukcie, ktorá bude datovaná chronometricky (s pomocou rádiouhlíka),
3. kostrový hrob dospelého jedinca so železným nožom, ktorý bude datovaný chronometricky,
4. kostrový hrob dieťaťa s dvomi nádobami,
5. bližšie nešpecifikovateľné doklady produkcie štiepaných kamenných nástrojov v areáli hradu (čepieľky, zvyšky jadier, odštepky – v sekundárnej polohe) zo širokého časového intervalu staršej doby bronzovej,
6. rastlinné makrozvyšky extrahované zo sedimentu.

Artefakty nájdené počas výskumu, ako sú silicitové čepieľky, fragmenty keramických nádob, zlomok rímskej bronzovej spony a drobné úlomky sklenených nádob, železné nože a klince, dokladajú osídlenie tejto lokality od staršej doby bronzovej, doby železnej a rímskej až po neskorý stredovek a novovek. Pri príležitosti ukončenie tejto fázy archeologického výskumu na hrade Devín zasadla dňa 7. novembra 2022 odborná archeologická komisia za účasti slovenských a českých archeológov a archeologičiek z inštitúcií ako napríklad SNM – Archeologické múzeum, Pamiatkový úrad SR či Archeologický ústav Českej akadémie vied v Brne.

4) vznik nového viacjazyčného informačného a navigačného systému v areáli hradu Devín, vybudovanie objektov doplnkovej návštevníckej infraštruktúry v rámci finančných možností.

Časť projektu realizovaná v spolupráci s architektonickým štúdiom MAPA architekt zahŕňa návrh nového informačno-navigačného systému (INS) a dvoch malých pavilónov slúžiacich na zvýšenie pobytového komfortu návštevníkov a návštevníčok v hradnom areáli. Koncom roka 2022 prebehol audit bezbariérovosti areálu hradu Devín a zhodnotenie návrhu nového informačno-navigačného systému z hľadiska potrieb publika so zrakovými či s pohybovými obmedzeniami. Výsledky tohto auditu už boli zapracované do projektovej dokumentácie a finálna podoba INS ich bude v čo najväčšej miere reflektovať. Súčasťou tejto časti projektu je aj príprava novej webstránky hradu Devín. Nový web bude zároveň ponúkať aj rozšírenie fyzického INS na hrade a návštevníckam a návštevníkom ponúkne rozsiahlejšie informácie o jednotlivých častiach hradného areálu a aspektoch jeho správy a rozvoja.

O projekte *Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava*

Múzeum mesta Bratislavy a obec Marchegg v rámci cezhraničného projektu s názvom *Culture Across – Kultúrne mosty cez rieku Morava*, spolufinancovaného z programu spolupráce Interreg Slovenská republika – Rakúsko, spolupracujú na zachovaní svojho kultúrneho dedičstva a zvyšovaní povedomia širokej verejnosti o významných kultúrnych pamiatkach na oboch stranách hranice. Táto skutočnosť prispeje k zvýšeniu návštevníckeho potenciálu a atraktivity pohraničného regiónu Marchfeld – Záhorie – Bratislava. Návštevníčky a návštevníci zámku Marchegg si tak v jeho zrekonštruovaných

MÚZEUM
MESTA MUSEUM
BRATISLAVY CITY
BRATISLAVA

priestoroch mohli v priebehu roka 2022 pozrieť napríklad Dolnorakúsku krajiniskú výstavu alebo sa prihlásiť na cezhraničnú konferenciu *Zámky na Moravskom poli. Strážne hrady v pohraničí – Lovecké zámky – Kultúrny turizmus*, ktorá sa konala v dňoch 15. – 16. septembra 2022 v sýpke zámockého parku v Marcheggu. Išlo o hybridnú konferenciu, ktorá bola vysielaná aj on-line, a prednášky z nej si záujemcovia a záujemkyne o históriu môžu pozrieť vo forme záznamu na internete.

Celkový rozpočet projektu za oboch partnerov je 4 170 681,30 €. Z uvedenej čiastky predstavuje rozpočet MMB 1,3 mil. €, z ktorého až 1,1 mil. € je príspevok EÚ a štátneho rozpočtu SR.

Viac informácií nájdete na www.mmb.sk a na sociálnych sieťach Múzea mesta Bratislavy.

Kontakt pre médiá:

Mgr. Katarína Selecká

Manažérka PR a marketingu

katarina.selecka@bratislava.sk

+421 2 5910 08 38 alebo 0904 283 825

.....

O MMB:

Múzeum mesta Bratislavy je s viac ako 150-ročnou tradíciou (1868) najstarším nepretržite pôsobiacim múzeom na Slovensku. V súvislosti so svojím zameraním spravuje mimoriadne diferencovaný a široko štruktúrovaný zbierkový fond (obsahuje viac ako 120-tisíc predmetov). Tvoria ho historické, archeologické, umeleckohistorické a etnografické artefakty, ktoré dokumentujú históriu mesta Bratislavy, fungovanie a rozvoj remesiel, priemyslu, vinohradníctva, správu mesta či podoby jeho kultúrneho a spoločenského života.

Okrem tematických stálych expozícií múzeum spravuje aj národnú kultúrnu pamiatku hrad Devín, ktorý patrí k najnavštevovanejším hradným objektom na Slovensku, a lokalitu Antická Gerulata v Rusovciach, ktorá bola v roku 2021 vďaka svojmu významu zapísaná do svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Súčasťou zbierkového fondu je aj hodnotný súbor literárnych zbierok, ktoré tvoria pozostalosť Janka Jesenského.

Múzeum mesta Bratislavy sa rozvíja ako moderná kultúrna a pamäťová inštitúcia, ktorá je zdrojom poznania dejín Bratislavy, miestom dialógu medzi minulosťou, súčasnosťou, ale aj obyvateľmi a obyvateľkami mesta. Citlivo vníma svoju úlohu pri definovaní a reflexii identity mesta či budovaní priestoru pre sociálnu inklúziu a trávenie voľného času, ktorý bude opakovane

MÚZEUM
MESTA
MUSEUM
BRATISLAVY
CITY
BRATISLAVA

zaujímavý aj pre domáce publikum. MMB chce byť aktívnou súčasťou diania v meste a svoje témy a obsahy sprostredkovať cez súčasné formy komunikácie a programov.